

ת"פ (רמלה) 61682-07-20 - מדינת ישראל נ' אלכסנדר סאידוב

ת"פ (רמלה) 61682-07-20 - מדינת ישראל נ' אלכסנדר סאידוב ואח'שלו רמלה

ת"פ (רמלה) 61682-07-20

מדינת ישראל

נגד

1. אלכסנדר סאידוב

2. אמנון סאידוב

ע"י ב"כ עו"ד אלגאלי

3. קולן דוידוב - הותלה

בית משפט השלום ברמלה

[24.06.2024]

כבוד השופטת רבקה גלט

גזר דין

העבירות

הנאשמים 1-2 (להלן: הנאשמים), שהם אחים ילידי השנים 1990 ו-1996 הורשעו על פי הודאתם בעבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש על ידי שניים או יותר, לפי סעיף 382(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), וחבלה חמורה לפי סעיף 333 לחוק. בנוסף, הורשע הנאשם 2 בעבירה של איומים לפי סעיף 192 לחוק. העבירות בוצעו יחד עם הנאשם 3 אשר הורשע אף הוא, אך יצא מן הארץ באמצע משפטו וההליך בעניינו הותלה מחמת אי איתור.

על פי תיאור העובדות בכתב האישום המתוקן, ביום 21.12.19 בשעה 18:30, התקיימה הפגנה מול ביתה של אמו של הנאשם 3, לרקע חקירה שנוהלה נגדה בחשד לעבירות התעללות בקטינים בעבודתה כמטפלת/גננת, ולרקע זה הגיעו הנאשמים שהם בני דודו, למקום.

במקום נכח המתלונן מר ז', וניסה להתקשר למשטרה. בתגובה, הנאשם 3 הכה אותו בידו על מנת להוציא את הטלפון, שנפל ארצה בעוד ז' הודף מעליו את הנאשם 3. הנאשמים שראו את המתואר, התקרבו אל המתלונן וביחד עם הנאשם 3 הפילו אותו ארצה, והחלו בועטים בו ומכים אותו מכות אגרוף בגופו ובפניו. למתלונן נגרמה המטומה בזרוע.

במקום נכח גם המתלונן מר פ' וצילם את המתרחש. בתגובה, ניגשו אליו שלושת הנאשמים והחלו להכות בגופו באגרופים ובעיטות עד שנפל ארצה. משהצליח לקום, המשיכו להכותו באגרופים לאוזנו השמאלית ובפניו. כתוצאה, נגרמו לו שבר בשורש כף היד, נפיחות אודם ובצקת באפרכסת שמאל, ונפיחות ביד שמאל.

כשהגיעו שוטרים למקום, אמר הנאשם 2 לנוכחים ובהם גב' א', ז' ו פ', בשפה הרוסית, "אני אזיין אתכם".

ההסכמה הדיונית

שלושת הנאשמים בחרו להודות בעובדות כתב האישום המתוקן בתחילת שלב פרשת ההגנה, והוסכם כי יינתן בעניינם תסקיר. התביעה הודיעה כי עמדתה היא שיש להטיל מאסר בפועל, אך הצדדים ישובו וישוחחו לאחר שיינתן תסקיר. אציין כבר עתה כי אין לנאשמים כל רקע פלילי.

התסקירים

בעניינו של הנאשם 1 הוגשו 4 תסקירים.

בתסקיר הראשון מיום 3.4.23, נכתב כי הנאשם כבן 32, עלה ארצה עם הוריו מאוזבקיסטן בהיותו כבן שנה, כיום נשוי ואב לילדה, עובד כקבלן משנה של מערכות לגילוי אש. הנאשם סיים 12 שנות לימוד, שירת כלוחם בצה"ל, ולמד עיסוי רפואי, אך השתלב בעבודתו לפני כ-6 שנים. בעניין העבירות, סיפר כי חש צורך להגן על דודתו, ופעל בלי לשקול את השלכות מעשיו. עוד התייחס בביקורתיות כלפי נורמות חברתיות לפיהן גדל, כשהציפייה ממנו היתה להגן על משפחתו גם במחיר אלימות, אך כיום מבין את השלכות מעשיו וביטא חרטה. הנאשם קיבל את המלצת שירות המבחן ושולב בקבוצה טיפולית, בה החל להשתתף. נכתב כי גדל בסביבת מגורים בה נהגו לפתור בעיות בדרכים אלימות, ולצד מאמציו לקיים אורח חיים נורמטיבי, התקשה בעת האירוע להציב לעצמו גבולות, ופעל באופן שולי. נשקלו גורמי הסיכון והסיכון, לרבות קיומם של קשרים שוליים, ונוקשות חשיבתית מחד, וכן שיתוף פעולה, נטילת אחריות ותחילת טיפול מאידך. לאור אלה נקבע כי הערכת הסיכון העתידי בינונית. בסיכום, נתבקשה דחייה למשך 3 חודשים להמשך בחינת מצבו.

תסקיר שני הוגש ביום 6.9.23. נכתב כי בתקופת הדחייה הנאשם ממשיך בקבוצה הייעודית, מתמיד ומשתתף באופן פעיל, מתוך נכונות לקבל כלים ולאמץ דרכי התמודדות מקדמות במצבי דחק. כמו כן, מצליח להיחשף ולשתף מעולמו, כשזוהי הפעם הראשונה בחייו בה שולב בטיפול. הנאשם הביע רצון לפצות את המתלוננים ונכונות לביצוע של"צ וצו מבחן. נכתב כי לאור התמדתו בקבוצה על פני 5 חודשים, אשר יש בה כדי להפחית ממידת הסיכון, ההמלצה היא להטיל צו מבחן ושל"צ נרחב.

תסקיר שלישי הוגש ביום 1.5.24, ובו נכתב כי הנאשם המשיך בקשר הדוק עם קצין המבחן, השתתף בקבוצה באופן מכבד וקשוב, גילה יכולת רגישות כלפי אחרים, התנהל בביקורתיות עצמית וניכר כי מסוגל לזהות את הסיכונים והוא בעל יכולת להיתרם מהליך טיפולי. כמו כן, שב וביטא חרטה, ורצון לפצות את המתלוננים. ההתרשמות היא כי הוא מצליח להגמיש עמדותיו, לבטא רגשות, מזהה מצבי דחק, ויכולתו להתמודד השתפרה. לפיכך, הסיכון פחת, וישנה הפנמה של תכני הטיפול במידה שאין צורך כיום בצו מבחן. ההמלצה היא להטיל של"צ.

אף בעניינו של הנאשם 2 הוגשו 3 תסקירים. בתסקיר הראשון מיום 30.3.23, נכתב כי הנאשם כבן 26 שנים, בן להורים שעלו ארצה מאוזבקיסטן, נשוי ואב לילדה, עובד בתחום הזגגות. הנאשם סיים 12 שנות לימוד עם תעודת בגרות חלקית, התגייס לשירות עתודה בצה"ל ושירת כמכונאי חשמלאי. לאחר השירות המשיך בשירות קבע, אך פוטר בשל העבירות דנן. בעניין העבירות, תיאר כי בן דודו ביקש ממנו להגיע להפגנה, מתוך חשש כי המפגינים יפגעו במשפחתו, והוא הגיע למקום נסער, וראה את הנאשם 3 מתווכח עם אחד המפגינים שצילם את המתרחש. לדבריו, הוא הפיל את הטלפון הנייד של המתלונן, אך הכחיש מעורבות אחרת. הוא הביע חרטה, מסר כי התנהל מתוך מחויבות להגן על דודתו ובן דודו, אך נטל אחריות כמי שהיה שותף לדבריו להתלהטות הרוחות. קצין המבחן התרשם כי הנאשם מנהל אורח חיים תקין, אך גדל בסביבה בה הפנים דרכי התמודדות אלימות, ועמדות אנטי ממסדיות באשר לגורמי האכיפה. נראה כי התקשה לשלוט על דחפיו כשחש מחויבות ואחדות גורל כלפי בני משפחתו. ההתרשמות היתה שטיפול יוכל לתרום לשליטתו בכעסים, ודרכי ההתמודדות עם קונפליקטים. נכתב כי הערכת הסיכון העתידי מצדו, נמוכה. לפיכך, הומלץ על דחייה בת 4 חודשים לצורך שילובו בטיפול.

תסקיר שני הוגש ביום 18.9.23. נכתב כי בתקופת הדחייה סיים הנאשם קבוצת הכנה לטיפול, ולאחר מכן שולב בקבוצה טיפולית ארוכת טווח ייעודית ואינטנסיבית, למניעת אלימות, רכישת מיומנויות לזיהוי מצבי סיכון, שיפור התקשורת, והפחתת דפוסי התנהגות אימפולסיביים. נכתב כי הוא נוטל חלק פעיל בקבוצה, וקיים שיפור במצבו. בשיחות פרטניות, הביע שביעות רצונו מההשתתפות בקבוצה, המועילה לו בחייו בוויסות כעסים. הנאשם הביע חרטה על המעשים, ונכונות לפצות את המתלוננים. הערכת שרות המבחן היא כי הטיפול מפחית את המסוכנות, והומלץ על של"צ ומבחן. קצין המבחן ציין כי הטלת מאסר אף בעבודות שירות, תפגע ביכולתו להמשיך בקבוצה הטיפולית.

ביום 5.11.23 הוגש תסקיר שלישי, בו נכתב כי הנאשם המשיך להתמיד בקבוצה. עם זאת, בחודש אוקטובר גויס לשירות מילואים בשל מצב המלחמה. למרות הגיוס, המשיך לשמור על קשר רציף, וחזר למפגשים עם שחרורו, כשהתנהלותו רצינית וניכר כי הוא מצליח להיעזר. בנוסף, הנאשם יזם פעילות התנדבותית למען חיילי צה"ל, המעידה על יכולת ראיית האחר. קצין המבחן התרשם משיפור ביכולתו לזהות מצבי סיכון ושיפור יכולתו להתנהלות שקולה. לפיכך, ההמלצה נותרה להטיל של"צ וצו מבחן.

שני הנאשמים נמצאו מתאימים לריצוי מאסר בעבודות שירות.

הראיות לעונש

מטעם התביעה הובאו המתלוננים לעדות.

מר פ' העיד כי באירוע נגרם לו שבר ביד והוא אושפז בבית החולים אסף הרופא. לאחר מכן, קיבל מהרופא 4 חודשי מחלה. עוד הוסיף כי הוא עובד כעצמאי בתחום ההסעות, ולא היה יכול לנהוג לאחר המקרה. לדבריו, הלך לרופא פסיכיאטר וקיבל תרופות, אך אינו יודע לומר האם הדבר היה בשל המקרה והפסקת העבודה, או בשל תקופת הקורונה. כיום עדיין יש לו כאבים לקראת שינוי מזג האוויר ולפעמים הוא סובל מרעש באוזניים. מר ז' העיד כי לא נפגע "יותר מידי", ומי שנפגעו הם פ' וגב' א' עליה איים הנאשם 2. עם זאת, אמר שהיה בחדר מיון כיוון שידו התנפחה והיה חשש לסדק.

גב' א' שהיתה בהפגנה בעת האירוע כמי שבנה למד בגן בו עבדה דודתם של הנאשמים, העידה כי מאז האירוע אינה יוצאת מביתה כיוון שהיא מפחדת כי הנאשמים מסוגלים לפגוע בה, ולפני מספר חודשים היה הליך של הטרדה מאיימת, אך לא העניין לא הובהר מפיה. לדבריה, היא סובלת נפשית, מחרדות ופחדים, הנאשמים מאשימים אותה, ומנסים לעורר פרובוקציה. העדה ביקשה להטיל עליהם מאסר בפועל, כיוון שיש להם דפוס אלים, ולדבריה קשריה החברתיים נותקו בגלל הנאשמים.

טיעוני הצדדים

ב"כ התביעה טענה לעניין חומרת העבירות שבוצעו ללא כל רקע, כלפי עוברי אורח ברחוב. כמו כן, הפנתה לחבלות שנגרמו, ובפרט השבר שנגרם בידו של פ', אשר בעטיו לא עבד על פני חודשים. נטען כי האירוע לא היה ספונטני אלא מתוכנן מראש, כשהנאשמים הגיעו למקום ההפגנה ביוזמתם על קיומה, והסלימו את האירוע במעשיהם האלימים. עוד נטען כי על בית המשפט למסור מסר כנגד הפגיעה בזכות הציבור להפגין. ב"כ התביעה טענה עוד, כי יש לקבוע מתחם שיהלום את חומרת האירוע, את הסלידה מן הבריונות, ואת הצורך בהרתעת הרבים. לדעת התביעה, המתחם ההולם נע בין 15 ל-30 חודשי מאסר, ואין לקבל את המלצת שירות המבחן שאינה מתיישבת עם מדיניות הענישה. בסיכומו של דבר, הסכימה התביעה כי יש למקם את הנאשמים בתחתית המתחם שהציגה, ועתרה להטיל 15 חודשי מאסר וכן רכיבי ענישה נלווים לרבות פיצוי. ב"כ התביעה הפנתה לפסיקה מטעמה.

ב"כ הנאשמים פתח ואמר כי הוא מסכים לכך שהאירוע חמור. עם זאת, טען כי מדובר באירוע ספונטני, וכי הנאשמים לא הגיעו למקום על מנת לתקוף את המתלוננים. בעניין התייחסותם לעבירות, טען כי אמנם בתחילה נטילת האחריות היתה חלקית, אך לאחר מכן, הנאשמים נטלו אחריות מלאה ואף ביקשו לפצות את המתלוננים. לדעת ב"כ הנאשמים, המתחם ההולם נע בין מספר חודשי עבודות שירות, ועד 18 חודשי מאסר. בעניינם של הנאשמים, נטען כי אכן המלצת שירות המבחן מקלה יתר על המידה, אך אין להטיל מאסר בפועל כי אם בעבודות שירות. זאת, כיוון שמדובר באנשים שהם מלח הארץ, יוצאי יחידות קרביות, המנהלים חיים נורמטיביים, ובעלי משפחות. נוכח נסיבותיהם, עתר ב"כ הנאשמים להטיל עבודות שירות ברף העליון.

הנאשם 1 בדברו האחרון, אמר כי הוא לוקח אחריות מלאה על המעשים, ומצטער. עוד הדגיש כי אין לו ולנאשם 2 עבר פלילי, וכי היה מאד מעוניין להתגייס למילואים בתקופה האחרונה, אך בשל המשפט לא אפשרו לו, והוא מיצר על כך. הנאשם אמר כי הוא והנאשם 2 מצויים בהליך כבר 5 שנים, ועושים את המקסימום, על מנת להוכיח כי אינם אנשים רעים. כמו כן, הזכיר כי היו מעוניינים לפצות את המתלוננים עוד לפני גזר הדין, אך התביעה לא קידמה זאת. הנאשם 2 בדברו האחרון, אמר כי המקרה גרם להם לצאת משיקול הדעת, והוא אינו מצדיק עצמו ומעוניין לשלם את המחיר. הוא ואחיו אינם מסוכנים, לא יעשו שוב מעשים שכאלה, והוא אף היה מעוניין להתנדב לשירות מילואים בגדוד 13 של חטיבת "גולני", אך בשל המשפט לא הסכימו לגייסו. עוד תיאר כי בתקופה זו, עזר בכל מה שיכול היה, בהתנדבות עבור החיילים.

המתחם ההולם

פעמים רבות התייחס בית המשפט העליון לתופעה הקשה של פתרון סכסוכים של מה בכך באמצעות נקיטת אלימות. בע"פ 7879/09 מד"י נ' פלוני (3.8.10) נאמר:

תופעה נוראה זו של אלימות קשה וחסרת רחמים אשר פשתה בארצנו כאש בשדה קוצים מחייבת את כל הגורמים לתת ידם למלחמת חורמה. האלימות מכרסמת ביסודות חברתנו, ועלינו להשיב מלחמה כנגד אלו הנוטלים חרות לפעול באלימות כלפי הזולת. במסגרת מלחמה זו שומה על בתי המשפט להכביד את הענישה על עבריינים אלו. "חברתנו הפכה להיות חברה אלימה, ותרומתו של בית-המשפט למלחמה באלימות היא בהטלת עונשים ראויים" (ע"פ 5753/04 מדינת ישראל נ' רייכמן ([פורסם בנבו], 7.2.2005)... "יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להלחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה, אם בתוך המשפחה ואם מחוצה לה, אם בקרב בני נוער ואם בקרב מבוגרים. זהו נגע רע שיש לבערו מן היסוד" (ע"פ 3863/09 מדינת ישראל נ' חסן (10.11.2009)).

בע"פ 4991/15 מד"י נ' אבו סווי (10.9.15), שם הוטלו עונשי מאסר בגין עבירות אלימות, נאמר:

לאחר העיון איננו רואים מנוס מקבלת ערעור המדינה, בראש וראשונה בשל המסר הנוגע להלימה ולהרתעה, כי התנפלות על הזולת במכות אכזריות ברחובה של עיר על לא עוול טעונה ענישה מחמירה יותר. נזכיר כי המחוקק קבע לעבירות דנא רף של 14 שנה לעבירת החבלה בצוותא לפי סעיפים 333 יחד עם 335(א) (2) ושנתיים לעבירת התקיפה לפי סעיף 479. מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא כשלעצמו נראה לנו איפוא נמוך, אך לא נאריך בכך שכן גם במתחם שנקבע יש מקום להחמרה. ישוה כל אחד מעמנו בנפשו כיצד היה חש אילו שני בריונים היו מתנפלים עליו סתם כך ברחובה של עיר, וחובטים בו תוך גרימת נזק של ממש לגופו והטלת אימה, ואחד מהם עוד מוסיף להכות בו כעבור זמן קצר. כך אירע כאן, בדמדומי ערב חורפי.

מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של חבלה חמורה ואלימות שגרמו לשבר בגופו של אדם, או חבלות קשות, היא מחמירה. פעמים רבות, הוטלו עונשי מאסר ממושך מאחורי סורג ובריח, גם כשדובר בנאשמים ללא כל עבר פלילי, וגם כשהתקיימו שיקולי שיקום, אך זאת בעיקר כשדובר בחבלות חמורות שעלולות היו לסכן חיים, כגון: שברים בצלעות, חבלות באיברים פנימיים, או באזור הגולגולת או הפנים. במקרים שכאלה, בהם נגרמו חבלות חמורות במיוחד, נקבע כי על אף קיומם של שיקולי שיקום, לא ניתן להימנע משליחת הנאשם אל מאחורי סורג ובריח. כך למשל, ברע"פ 8286/21 אבו לבדה נ' מד"י (14.12.21), נאמר:

אף לגופו של עניין וכפי שנפסק לא אחת, שיקולי שיקום אינם חזות הכל ואינם עומדים לבדם. כך, ובהתאם להוראות סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין, אם נמצא שמעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם הם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן ולאחר ששוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את עונשו בתוך המתחם. איני סבור כי נסיבות המבקש נכנסות בגדרי חריג זה.

במקרה דנן, המבקש הכה באמצעות קרש עץ ארוך בראשו של המתלונן באופן שגרם לו חבלות בראשו; וזאת במקום העבודה של השניים, ובעוד המתלונן מבוגר ממנו בעשרות שנים ונמצא בעשור השביעי לחייו. הייתה זו יד הגורל אשר גברה על ידו של המבקש, והצילה את המתלונן מפגיעות חמורות ברקמות ראשו ומנזק בלתי הפיך ואף מתוצאה טראגית של ממש. נוכח האמור, נראה כי מעשה העבירה כמו גם מידת אשמו של המבקש הם בעלי חומרה יתרה. לא נעלמה מעיני דרך השיקום בה צעד המבקש, וכך גם נלמד מהתסקיר החיובי שהתקבל בעניינו. עם זאת, ספק אם מתקיימות כאמור נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן המצדיקות סטייה ממתחם העונש ההולם. הן בית משפט השלום והן בית המשפט המחוזי התייחסו בפסק דינם לאפשרות הטלת עונש המאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, וסברו שניהם באופן מפורש כי בשל מעשה האלימות החמור שביצע המבקש, מתחייבת ענישה הולמת שתביא לריצוי עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. ממילא, גם אין בגזר הדין במתכונתו הנוכחית, לאחר ההקלה שניתנה על ידי בית המשפט המחוזי, כדי להוות סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנהוגה המצדיקה מתן רשות ערעור.

ברוח זו, הוטלו עונשי מאסר גם במקרים הבאים, אשר ברובם ככולם דובר בגרימת חבלה חמורה באיברים חיוניים, והכוונה לליבת גופו של אדם, ופלג הגוף העליון: רע"פ 4404/23 פלוני נ' מד"י (7.8.23); רע"פ 8566/13 טקצנקו נ' מד"י (1.2.15); רע"פ 7389/13 טייטלבוים נ' מד"י (17.12.13); ע"פ 4143/18 גית נ' מד"י (10.10.18); רע"פ 3802/23 הדר נ' מד"י (18.5.23); ע"פ 29293-12-20 צעיד נ' מד"י (8.3.21); ע"פ 7153/15 סלומון נ' מד"י (11.9.16); ת"פ (מח' ים) 26716-02-22 מד"י נ' גולאני (23.10.22); ע"פ (מרכז) 13124-03-09 שטיינברג נ' מד"י (9.6.09); ע"פ 3249/19 פיסהי נ' מד"י (5.8.19),

לצד זה, במקרים לא מועטים הסתפק בית המשפט בענישה של מאסר בעבודות שירות, גם כשנגרמו חבלות חמורות שהצריכו ניתוחים, אשפוז, ותהליכי שיקום, וזאת כשהחבלה היתה ברף חומרה מינורי יותר לעומת המקרים מסכני החיים שהובאו קודם, ובהתקיים שיקולי שיקום משמעותיים. במקרים מסוימים, אף הוקל העונש בערכאת הערעור, והועמד על עבודות שירות בהתקיים שיקולי שיקום (ראו למשל: רע"פ 3555/16 סברי נ' מד"י (4.5.16); רע"פ 9177/20 אלזאם נ' מד"י (26.1.21); ע"פ (חי') 56964-11-19 מד"י נ' דוידסקו (20.2.20); ע"פ 47734-01-17 שרעבי נ' מד"י (16.5.17); ת"פ 31883-04-15 מד"י נ' פלוני (18.10.17); ת"פ 13404-05-16 מד"י נ' אשטו (7.12.17); ע"פ (חי') 2732-11-19 מד"י נ' רוזנצוויג (19.12.19); ת"פ (מח' ב"ש) 5259-03-20 מד"י נ' אבו פריח (28.11.21); ע"פ (חי') 35076-10-21 גובניה נ' מד"י (23.12.21); ע"פ 42429-02-15 אטיאס נ' מד"י (5.7.15); ע"פ (מרכז) 26977-03-22 מנו נ' מד"י (לא פורסם); ת"פ 43927-09-13 מד"י נ' מלינטה (19.11.14); ת"פ 49635-07-11 מד"י נ' לולברט (12.1.14); ע"פ 27466-05-14 קיפור נ' מד"י (10.7.14); ת"פ 47277-03-10 מד"י נ' אשטילו (14.11.12); ת"פ 23362-07-13 מד"י נ' לאשין (13.11.14)).

הנה כי כן, מנעד הענישה בגין עבירות אלימות שהותירו חבלות ממשיות הוא רחב, על כן יש לבחון כל מקרה לנסיבותיו.

ב"כ התביעה הפנתה בטיעוניה למספר החלטות על מנת לתמוך בעתירתה העונשית, אך לדעתי המקרים שאוזכרו היו בעלי תוצאות חמורות באופן מובהק לעומת המקרה דנן. כך, ברע"פ 2298/20 עזרא נ' מד"י (5.4.20) אליו הופנית, אמנם נגזרו 10 חודשי מאסר, אך מדובר היה במי שגרם למתלונן שברים בצלעות והמטומות בראש, אשר הצריכו אשפוז. כמו כן, עלה כי הנאשם לא עבר תהליך שיקומי משכנע. בעפ"ג 54312-08-22 לוי נ' מד"י (לא פורסם) הוטלו 10 חודשי מאסר על מי שגרם למתלונן חבלה חמורה בפנים, שהצריכה ניתוח בהרדמה מלאה. בעפ"ג 30274-06-23 מזרחי נ' מד"י (25.2.24) הוטלו 12 חודשי מאסר, על מי שנגח בפניו של המתלונן וגרם לו שבר בעצם הלחי ובארובת העין, שהצריך ניתוח והתקנת פלטות תוך אשפוז למשך 6 ימים. ברע"פ 85/17 הרוש נ' מד"י (4.1.17) נגזרו 7 חודשי מאסר על מי שתקף את המתלונן לרקע מריבה במסעדה, וגרם לו חבלות רבות בפניו וביתר חלקי גופו. במקרה אחרון זה, מדובר היה בנאשם בעל עבר פלילי מכביד ביותר, לרבות מאסר על תנאי בר הפעלה. אני מוצאת קושי ללמוד ממקרים אלה לענייננו.

עוד יש לציין כי בתי המשפט מתייחסים בחומרה לעבירות אלימות המבוצעות במרחב הציבורי, וזאת מתוך הצורך להבטיח את יכולתם של אנשים תמימים לנוע באופן חופשי, ללא חשש לשלומם. בנוגע לאלימות כלפי משתתפים בהפגנות או משמרות מחאה, ננקטת גישה תקיפה, ולא פעם הוטל מאסר מאחורי סורג ובריח (למשל: ת"פ 18755-09-22 מד"י נ' בכר (1.4.24)). אמנם, לא פעם הוטלו מאסרים שאינם ארוכים במיוחד, למשל: עפ"ג (י-ם) 7640-03 בן חמו נ' מד"י (26.11.03) שם הוטלו 6 חודשי מאסר בגין תקיפה ברוטאלית של מספר מפגינות וגרימת שברים בפניה של אחת מהן. לצד זה, במקרים המתאימים, הסתפק בית המשפט בענישה של מאסר בעבודות שירות, גם כשדובר בתקיפה אלימה באמצעות נשק קר. כך למשל, בעפ"ג (ת"א-יפו) 17406-02-23 מד"י נ' לוי (14.9.23), הורשע הנאשם בתקיפת זוג מפגינים מבוגרים בגילם, בעקבות וויכוח מיותר, בכך שהיכה את המתלוננת בפניה עד שנפלה ארצה כשאפה מדמם, וכשהכה אותו בן זוגה במקל הדגל שאחז, חטף הנאשם מידו את המקל והיכה בו עד שנשבר. למתלוננת נגרמו חבלות שונות שכללו שבר באף ואילו לבן זוגה נגרם חתך שטחי במצח. בית המשפט קמא התחשב מחד בתסקיר לפיו הנאשם נוקט עמדה קורבנית ומשליך את האחריות על המתלוננים, ומאידך - בהעדר עבר פלילי, והטיל עליו 4 חודשי מאסר בעבודות שירות. המדינה ערערה על קולת העונש, ובית המשפט המחוזי העמידו על 7 חודשי עבודות שירות.

בענייננו, הנאשמים הגיעו למקום האירוע לאחר שהוזעקו לשם על ידי בן דודם, הנאשם 3, על מנת לסייע לו למול הפגנה שהתכנסה בקרבת בית אמו. נראה כי הגיעו למקום נסערים, ונקטו במעשי אלימות שנתפסו בעיניהם כלגיטימיים לצורך "הגנה" על בני משפחתם. הנאשמים תקפו על לא עוול בכפם, שני עובדי אורח, אשר אין כל נפקא מינה האם נכחו במקום לצורך השתתפות בהפגנה, או שמא חלפו במקום לתומם. ככל שהשתתפו במחאה במקום, הרי היה באלימות שננקטה כדי לפגוע גם בזכותם לחופש הביטוי. מעשי הנאשמים היו פרוצים ביותר, כשהיכו ללא רסן את שני המתלוננים, בכל חלקי גופם, בצוותא חדא, והמשיכו במעשיהם במלוא הכוח, גם כשקרבתם היה שרוע על הארץ. לכל אחד מן המתלוננים נגרמו חבלות, ולמתלונן מר פ' נגרם גם שבר בשורש כף היד, אשר לדבריו מנע ממנו לעבוד על פני מספר חודשים.

אכן, המעשים נושאים גוון חמור, אך לצד זה אני מוצאת כי עדיין ראוי להבחין היטב בין מקרה זה, ובין מקרים חמורים יותר שבהם נגרמה החבלה החמורה באמצעות הכאתו הישירה של הקרבן (כגון מכות שגרמו לשבר בצלעות, או אגרופים שגרמו לשברים בפנים). בענייננו, נגרם למר פ' שבר בשורש כף היד, אך לא נטען בכתב האישום כי הדבר אירע כתוצאה ממכה ישירה, וייתכן בהחלט שהגורם היה נעוץ בהפלתו. כמובן, אין באופן המדויק בו נגרמה החבלה כדי למעט מן העבירה, אך יש לכך משמעות בבואנו לבחון את מידת חומרתן של הנסיבות.

בעניינו של הנאשם 2, יש לקחת בחשבון כי הוסיף עוון על פשע בכך שאיים על המתלוננת גב' א', במילים "אני אזיין אתכם". מצד שני, לא אתעלם מכך שלא פעם, מהוות מילים שכאלה דרך ביטוי מכוערת המבטאת הלך רוח, ולא דווקא איום המגבש עבירה.

בסיכומי של דבר, יש לקבוע מתחם שייקח בחשבון את אופי התקיפה שבוצעה כלפי שני המתלוננים, וכן את עבירת האיום. אילו דובר בתקיפתו של אדם בודד, סבורה הייתי כי בנסיבות דן ובהתאם למדיניות הענישה כפי שהובא קודם, ניתן לקבוע מתחם המאפשר בתחתיתו ענישה בדמות עבודות שירות, וזאת גם בהינתן גרימת החבלה החמורה של שבר בשורש כף היד. ואולם שעה שעסקינן בתקיפתם של שני קרבתות תוך גרימת חבלות, לרבות גרימת שבר כאמור, אין מנוס מקביעת מתחם המחייב הטלת מאסר מאחורי סורג ובריח. לאור מדיניות הענישה הנוהגת, אני סבורה כי המתחם ההולם נע בין 6 ל-20 חודשי מאסר בפועל. חריגה משיקולי שיקום

לאחר כל שנאמר עד כה, ולצד חומרת האירוע, אני סבורה כי ענינם של שני הנאשמים מצדיק חריגה לקולא מן המתחם שקבעתי, שכן המדובר בנסיבות חריגות, אותן אפרט להלן. ראשית, אזכיר שוב כי אין לנאשמים כל עבר פלילי, ומעולם לא הסתבכו פרט למקרה זה. שניהם סיימו לימודי תיכון ושירתו בצה"ל שירות מלא. כיום, שניהם מנהלים אורח חיים נורמטיבי, בעלי משפחות, ועובדים לפרנסתם. כל אחד מהם הביע צער ומצוקה נוכח אי גיוסו לשירות מילואים בימי מלחמת "חרבות ברזל", בשל ההסתבכות בתיק זה, וניכרה התייחסותם הערכית, הרואה חשיבות לצרכי הציבור, ולא רק לענינים הפרטי. בעניינו של הנאשם 2 עולה מן התסקיר כי הוא כן גויס לשירות מילואים כלשהו, ולאחר מכן עסק בהתנדבות נרחבת למען חיילי צה"ל. שנית, מאז ביצוע העבירות חלפו 4.5 שנים, בהן לא שבו והסתבכו השניים בשום אופן, כך שאין סיבה לחשוב כי מעשי העבירה סימנו התדרדרות כלשהי היוצרת סיכון עתידי. נראה יותר, כי מדובר באפיזודה אשר לצד חומרתה, היתה חד פעמית, ואינה מאפיינת את אורח חייהם.

שלישית, בניגוד לטענות התביעה, אין המדובר באירוע אותו תכננו הנאשמים מראש. אכן, שניהם הגיעו למקום בעקבות קריאתו של בן דודם הנאשם 3, שמסר להם כי מתקיימת הפגנה בקרבת בית אמו, והוא חושש שיפגעו בבני המשפחה. ואולם, לא ניתן ללמוד מכך כי השניים הגיעו בכוונת מכוון לנקוט אלימות, אלא נראה על פי מכלול הראיות כי הגיעו מתוך נאמנות משפחתית גבוהה, על מנת לגונן על קרוביהם הנתונים בצרה. אכן, משהגיעו למקום מיהרו להתקוטט עם הנוכחים שהפגינו במקום, ועד מהרה ביצעו עבירות אלימות חמורות, בצוותא. עם זאת, עולה מן הראיות ומן התסקיר, כי שניהם פעלו מתוך סערת רוחות, ולא מתוך תכנון מחושב.

רביעית, לאחר שנשמעה פרשת התביעה, נטלו שני הנאשמים אחריות, והודו בעבירות. מן התסקירים שהוגשו עולה כי אין המדובר בהודאה מן השפה ולחוץ, אלא בנטילת אחריות באופן מעמיק, תוך הבעת חרטה שלמה, נכונות לשאת בעונש, והבעת רצון עקבי לפצות את המתלוננים.

חמישית, עולה מן התסקיר כי הנאשמים צמחו בסביבה בה נהגו לפתור בעיות בדרכים אלימות, והתקיימו קודים של נאמנות משפחתית ואחדות גורל, תוך מתן לגיטימציה לאלימות, ולתפיסות אנטי ממסדיות. אני ערה לכך שנקבע לא פעם כי אין ברקע תרבותי בעייתי כדי להצדיק ביצוען של עבירות, ובפרט עבירות אלימות (למשל: ע"פ 30/04 פלוני נ' מד"י (30.3.04)), ואכן הנאשמים נטלו אחריות ונותנים את הדין. ואולם, לצד זה, משבחרו להכיר בבעייתיות שבהתנהלותם ולהשתלב בטיפול, יש חשיבות לעובדה שמעשיהם בעת האירוע לא נבעו מדחף עברייני אכזרי וחסר פשר, אלא היו נעוצים בערכים בעייתיים שלאורם חונכו.

שישית, שני הנאשמים שולבו בתהליך טיפולי ארוך, שנועד להקנות להם נורמות וכלים נכונים להתמודדות במצבי דחק. הטיפול כלל קבוצה ייעודית ושיחות פרטניות עם קצין המבחן. אכן, נכון הדבר כי בתחילת הדרך, לא נטל הנאשם 2 אחריות מלאה, ונטה לצמצם את חלקו באירוע. ואולם, גישתו התמתנה עם המשך הטיפול. בעניינו של הנאשם 1 נכתב בתסקיר המסכם כי הוא רכש יכולת לראיית עצמית ביקורתית, מזהה את הסיכונים, והשתפרה יכולתו להתמודד עד כדי כך שכלל לא נדרש המשך טיפול, ועל כן אין צורך להטיל עליו צו מבחן. בעניינו של הנאשם 2 נכתב כי השתתף בתכנית הטיפולית למרות שירות המילואים, והשתפרה יכולתו לזהות מצבי סיכון, כך שברור כי שירות המבחן התרשם כי אינו מחזיק עוד בעמדות מצמצמות אחריות. בעניינו הומלץ על הטלת צו מבחן ושל"צ.

לדעתי, כל הנימוקים הללו ומשקלם המצרפי, תומכים במסקנה לפיה האינטרס הציבורי מתיישב עם ענישה שתתחשב בשיקולי השיקום. יותר מזה - אני סבורה שהטלת מאסר בפועל תהיה בלתי מידתית ותפגע באינטרס הציבורי, שכן יהא בכך כדי לפגוע בנאשמים ובמשפחותיהם, בשעה שנראה כי לא נחוצה ענישה מרתיעה שכזו. לאחר תהליך שיקומי מוצלח, וכשניצבים לפני שני אנשים המקיימים אורח חיים נורמטיבי ותורמים לקהילה, יהיה בשליחתם אל מאחורי סורג ובריא כדי להחטיא את אינטרס הציבור.

כפי שנאמר קודם, שירות המבחן המליץ להסתפק בענישה הצופה פני עתיד בצירוף רכיבים של של"צ וצו מבחן (בעניינו של הנאשם 2), אך לדעתי, המלצה זו מרחיקת לכת יתר על המידה, ואינה נותנת ביטוי מספיק לחומרת העבירות ולצורך לבטא את סלידת בית המשפט מהן. כידוע, עמדת שירות המבחן הינה בגדר המלצה בלבד שאינה מחייבת את בית המשפט, אשר רשאי לאמץ או לדחות אותה (ע"פ 4472/16 עו"ד עווד נ' מד"י (15.6.16); רע"פ 8148/21 דרבאשי נ' מד"י (29.11.2021)). במקרה זה, אני מוצאת לנכון שלא לקבל את ההמלצה.

לדעתי, האיזון בין שיקולי השיקום הנכבדים ובין חומרת העבירות בנסיבותיהן, תומך בהטלת עונש של מאסר בעבודות שירות, בצירוף רכיבי ענישה אחרים, לרבות פיצוי למתלוננים.

גזירת הדין

לאור כל האמור עד כה, אני מטילה על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר בעבודות שירות. הנאשמים יתייצבו אצל הממונה ביום 1.7.24 בשעה 8:30, כשבידם עותק מגזר הדין ותעודת זהות.

ב. 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, והתנאי הוא שלא יבצעו עבירות אלימות כלפי גופו של אדם.

ג. לנאשם 2 - 4 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, והתנאי הוא שלא יבצע עבירות איומים.

ד. פיצוי למתלונן ע"ת 2 בסך 12,000 ₪ (כל נאשם).

פיצוי למתלונן ע"ת 3 בסך 18,000 ₪ (כל נאשם).

הפיצויים ישולמו ב-6 תשלומים חודשיים רצופים ושווים, החל מיום 1.7.24 ובכל 1 לחודש עוקב.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, י"ח סיוון תשפ"ד, 24 יוני 2024, במעמד הצדדים.